

Рівні професійної компетентності вчителя

Рівень професійної компетентності	Критерії результативності педагогічної діяльності педагога
Дуже низький (репродуктивний)	Здатний розповідати учням те, що знає сам. Мета занять викликана стихійно, без урахування знань учнів. Навчальну літературу використовує мінімальну. Зміст навчального матеріалу вибирає стихійно, у зв'язку з цим він є просто концентрацією інформації. Мають перевагу традиційні методи одностороннього пояснення, коли учні пасивно сприймають інформацію. Елементи інформаційної структури занять не обґрунтовані, не чіткі. Спроектвана модель занять має декларативний характер.
Низький (адаптивний)	Вміє пристосовувати свою доповідь до ознак певної аудиторії. Мету і структуру занять визначає адекватно рівню розвитку учнів, але немає навичок варіювати методами та засобами навчально-пізнавальної діяльності. Методи активації застосовує рідко.
Середній (локально-моделюючий)	Володіє стратегією навчання учнів, знаннями і навичками з окремих розділів курсу. Мета та завдання діяльності обумовлені, але не визначені рівні засвоєння учнями бази знань та відповідних їм форм і методів роботи. Переважають традиційні методи і прийоми навчально-пізнавальної діяльності учнів і контролю знань. Активізація діяльності учнів здійснюється без глибинного дидактичного обґрунтування.
Високий (системно-моделюючий)	Володіє стратегією навчання учнів, знаннями і навичками стосовно курсу і педагогічного процесу в цілому. Мету, завдання та структуру занять обирає відповідно до особливостей учнів, ролі навчального матеріалу в курсі і в зв'язку з іншими предметами. Моделює рівень засвоєння з теми і відповідні форми і методи навчально-пізнавальної діяльності і контролю. Зміст висловлюється у відповідності до мети. Переважають проблемні методи навчання, що відповідає потребам активізації діяльності учнів, їх мотивам та інтересам.
Дуже високий (творчий)	Використовує стратегії перетворення свого предмета як засобу формування особистості учня. Мета, завдання і структура занять відповідають потребам формування мислення та поведінки учнів. Розроблені системи занять, використовується диференційований підхід. Форми та методи навчально-пізнавальної діяльності учнів підпорядковані меті реалізації алгоритмічно дійсного і творчого рівня засвоєння знань проектує діяльність та поведінку учнів у конкретних ситуаціях.

Види ключових компетентностей, якими необхідно володіти сучасному

вчителю

№	Назва компетентності	Складові
1	Соціальна	Здібності вчителя визначати своє місце в суспільстві, проектувати стратегії власної діяльності, продуктивно працювати з адміністрацією, колегами, учнями, батьками, проявляти самостійність та ініціативу, вміння емоційно налаштовуватися на спілкування тощо
2	Професійна	Особливості, навички щодо визначення та постановки педагогічних цілей виховання та навчання, способів операційного контролю, оцінки результатів, розуміння та впровадження інноваційних технологій тощо
3	Здоров'я-зберігаюча	Особливості, які спрямовані на збереження фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я – свого та оточуючих. А також сприяння збереженню, укріпленню здоров'я учнів
4	Загально-культурна	Культура міжособистісних взаємин учителя та учня, рівень володіння вчителем національною та світовою культурною спадщиною, вміння дотримуватися принципів толерантності, дотримання мови та мовної культури тощо
5	Громадянська	Здібності орієнтуватися в проблемах сучасного суспільно-політичного життя, виконувати громадянські обов'язки, використовувати засоби та моделі поведінки, які відповідають законодавству України
6	Інформаційна	Здібність вчителя орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти та оперувати інформацією відповідно до своєї професійної підготовки

Форми організації роботи з різними професійними групами вчителів

Професійні групи вчителів	Форми організації роботи
<i>Ті, що потребують посиленої уваги</i>	Організація роботи теоретичних семінарів з різних питань змісту освіти, методики викладання навчальних предметів, психолого-педагогічної концепції навчання і виховання учнів, проведення творчих зустрічей з ученим щодо актуальних проблем розвитку психолого-педагогічних і спеціальних наук, залучення до вивчення педагогічного досвіду творчо-працюючих вчителів, включення разом із досвідченими вчителями в робочі групи з підготовки педрад, внутрішньо шкільних, науково-практичних конференцій, систематичний контроль за їхньою педагогічною діяльністю та її результатами,

надання системної допомоги в організації самоосвітньої роботи, стимулювання і своєчасне оцінювання ефективних нововведень у педагогічну діяльність.

Усталений стиль роботи

Організація семінарів-практикумів з різних питань змісту освіти, методики викладання навчальних предметів, психолого-педагогічної концепції навчання і виховання учнів, проведення творчих зустрічей з ученим щодо актуальних проблем розвитку психолого-педагогічних і спеціальних наук, залучення до вивчення педагогічного досвіду творчо-працюючих вчителів і власного досвіду, показ їхнього досвіду колегами, включення разом із творчо-працюючими вчителями у робочі групи з підготовки педрад, внутрішкільних і районних педчитань, надання допомоги в організації самоосвітньої роботи, формування громадської думки про роботу вчителів та її результати, використання самозвітів про свою педагогічну діяльність та її результати для стимулювання творчого зростання і самовдосконалення професійної майстерності.

Ті, що творчо працюють

Залучення до роботи шкіл молодого вчителя і передового педагогічного досвіду, семінарів-практикумів, творчих проблемних груп до проведення творчих зустрічей із ученими щодо актуальних проблем розвитку психолого-педагогічних і спеціальних наук, педагогічної творчості, до вивчення, оцінювання, узагальнення і поширення власного педагогічного досвіду і досвіду інших вчителів, включення у робочі групи з підготовки педрад, конференцій і педчитань, надання прав самоконтролю за своєю педагогічною діяльністю та її результатами, формування громадської думки про педагогічну творчість цих вчителів та її розвиток, формування з цих учителів резерву керівників шкіл.

Тестування

РІВЕНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Інструкція: Пропонуємо Вам Висловити свою думку про ваших колег, які атестуються. Прочитайте кожне твердження і поставте у графу навпроти кожного вчителя бал (від 1 до 10, де 1 – найвищий бал, 10 - найнищий бал). Опитування проводиться анонімно, вказувати своє прізвище та ім'я не потрібно.

№	Твердження	
---	------------	--

Педагогічна діяльність вчителя.		
1	Ставить розвивальні і виховні завдання поряд із навчальними	
2	Володіє варіативною методикою, тобто вибором одного методичного рішення з можливих	
3	Прагне і вміє аналізувати свій досвід	
Педагогічне спілкування вчителя		
4	Спеціально планує комунікативні задачі	
5	Створює в класі атмосферу довіри, психологічної безпеки; діти відкриті для спілкування і розвитку	
6	Виходить з цінності особи кожного учня, поважає їхню гідність, орієнтований на підтримку	
Особистість вчителя		
7	Має стійку професійно-педагогічну спрямованість	
8	Має позитивну «Я-концепцію», спокійний і упевнений	
9	Працює творчо, застосовує оригінальні прийоми	
Навченість і навчання школярів		
10	Ставить завдання формування у школярів уміння вчитися, заохочує у них активні навчальні дії і самоконтроль, спирається на розуміння	
11	Розвиває в учнів самостійність та ініціативу	
12	Прагне намітити для окремих дітей індивідуальні програми	
Психологічний аспект педагогічної діяльності		
13	Може поставити себе на місце учня, поглянути на проблему його очима	
14	Відверто і щиро виражає свої думки і відчуття у спілкуванні з учнями	
15	Динамічний і гнучкий в спілкуванні, легко помічає і вирішує проблеми	

Діагностика професійної компетентності педагога

Діагностичні блоки	Склад діагностичних блоків	Діагностичні параметри	Бали		
			1	2	3
Спеціальна компетентність (К ₁)	І. Знання теоретичних основ науки, предмета, що викладається	1. Орієнтація в меті та завданнях науки. 2. Знання основних закономірностей науки. 3. Оперування науковою термінологією. 4. Орієнтація у виборі змісту навчання на підставі наукових даних, фактів, понять, законів.			

		5. Розуміння логіки науки.			
	II. Знання методів науки, предмета, що викладається	1. Орієнтація в різноманітності методів наукового пізнання. 2. Розуміння суті методів використовуваних у науці. 3. Уявлення про можливість використання методів науки в процесі викладання предмета.			
	III. Знання історії розвитку сучасних й досягнень науки	1. Орієнтація в історії наукових винаходів. 2. Розуміння необхідності використання цієї історії в процесі викладання предмета. 3. Знання про сучасні досягнення науки. 4. Уявлення про роль і місце використання цих знань.			
Всього:					
Психолого-педагогічна компетентність (К₂)	I. Знання психологічних особливостей учнів	1. Орієнтація в психологічних особливостях школярів і необхідності їх обліку під час добору змісту, форм і методів навчання. 2. Розуміння ролі психодіагностики в розвитку учнів.			
	II. Знання психологічних закономірностей навчання й розвитку школярів	1. Розуміння закономірностей пізнання. 2. Орієнтація в компонентах навчання, їхній суті й логічному взаємозв'язку. 3. Розуміння психологічних основ навчання, виховання, розвитку особистості школярів різних вікових груп.			
	III. Знання теоретичних основ педагогіки	1. Розуміння мети і завдань педагогічних взаємодій зі школярами. 2. Орієнтація в методах педагогічної діагностики рівня знань і виховання учнів. 3. Уявлення про типологію уроків і характеристика уроків різного типу. 4. Орієнтація в класифікації методів навчання й характеристика кожного із них.			
	IV. Знання педагогічних	1. Розуміння необхідності управління навчально-пізнавальною діяльністю			

	технологій	учнів і місця вчителя в цьому процесі. 2. Володіння прийомами планування й організації особистої праці та праці школяра. 3. Володіння прийомами педагогічної техніки.			
Всього:					
Методична компетентність (К₃)	I. Знання змісту освіти учнів з навчального предмета	1. Розуміння мети і завдань навчання учнів певного предмета. 2. Орієнтація у навчальних планах і програмах предмета, що викладається. 3. Визначення провідних умінь, які необхідно сформулювати в учнів у процесі викладання навчального предмета.			
	II. Знання методів і прийомів навчання школярів з навчального предмета	1. Орієнтація в різноманітності й цільовому спрямуванні різних методів і прийомів навчання учнів з предмета. 2. Розуміння суті різних методів навчання школярів і специфіки їх використання в процесі викладання навчального предмета.			
	III. Знання форм організації навчання школярів з навчального предмета	1. Орієнтація в нових формах організації навчання, їх суті та умовах успішного використання у викладанні.			
	IV. Знання засобів навчання школярів з навчального предмета	1. Орієнтація в різноманітності, специфіці та умовах використання різних засобів навчання учнів предмета.			
Всього:					

Дана методика дає змогу оцінити основні знання та вміння, які він застосовує в процесі навчання і виховання. Основні компоненти діагностики – це спеціальна, психолого-педагогічна та методична компетентність учителя.

Основні діагностичні параметри оцінюються за трибальною шкалою (від 1 до 3). Кожен із діагностичних балів оцінюють коефіцієнтом (K_1 , K_2 , K_3), який вираховують за формулою:

$$K_n = \frac{\sum \text{балів}}{\text{max к-сть балів}} \quad \text{де } \Sigma \text{ – загальна сума.}$$

$$K_1 = \frac{\sum}{36}$$

$$K_2 = \frac{\sum}{36}$$

$$K_3 = \frac{\sum}{21}$$

Середній коефіцієнт обчислюється за формулою:

$$K = \frac{K_1 + K_2 + K_3}{3}$$

Якщо К лежить в межах 0,8-1 балів, то рівень професійної компетентності педагога оптимальний; 0,6 – 0,7 балів – допустимий; якщо К менше ніж 0,6 балів, то вчитель має критичний рівень компетентності.

Для внесення даних у базу «Діагностична карта» використовуються буквені знаки, що вказують на рівень компетентності:

О – оптимальний;

Д – допустимий;

К – критичний.

Діагностична картка

№ за/п	ППП	Дані про вчителя			Рівень професійної компетентності					
		Категорія	Звання	Рік атестації	Спеціальна (у галузі дисципліни, що викладається)		Психолого-педагогічна		Методична	
					бал	рівень	бал	рівень	бал	рівень
1										
2										
3										
4										
всього			К-сть							
			%							

Моніторинг професійної компетентності вчителя

Дайте, будь ласка, оцінку власної педагогічної діяльності з наступних питань в 4 бальній системі (1 бал – відповідає початковому рівню, 2 бали – середньому рівню, 3 бали – достатньому рівню, 4 бали – оптимальному рівню).

Прізвище та ініціали вчителя _____, кваліфікаційна категорія _____

№	Питання	Оцінка	К
---	---------	--------	---

з/п		власної педагогічної діяльності (в балах 1, 2, 3, 4)	
Психолого-педагогічна компетенція вчителя			
1	Знання психофізіологічних та вікових особливостей учнів		
2	Знання психологічних закономірностей навчання, виховання та розвитку школярів		
3	Використання теоретичних основ педагогіки і психології		
4	Обізнаність з основними особистісно-орієнтованого підходу		
5	Використання нових педагогічних технологій		
6	Знання змісту керівництва самоосвітою учнів		
7	Обізнаність з основами профільного навчання		
	Всього:		
Технологічна компетенція вчителя			
1	Володіння навичками роботи з аудіотехнікою		
2	Володіння навичками роботи з відеотехнікою		
3	Комп'ютерної грамотності		
4	Застосування методів роботи з комп'ютерною технікою у НВП		
	Всього:		
Стан діяльності вчителя з позакласної роботи			
1	Планування позакласних заходів з предмета		
2	Урахування особистісних характеристик у системі позакласної роботи з предмета		
3	Підготовка учнів до олімпіад, конкурсів, тощо		
4	Результативність позакласної роботи з предмета		
5	Ступінь задоволеності учнів організацією позакласної роботи		
	Всього:		
Стан роботи з виховання учнів			
1	Планування виховної діяльності		
2	Врахування особистісних характеристик у системі виховної діяльності		
3	Організація виховних заходів		
4	Вивчення особистості учня		
5	Ступінь задоволеності учнів організацією виховної роботи		
6	Вивчення рівня вихованості учнів		
7	Диференційний та індивідуальний підхід до учнів у виховній роботі		
8	Організація роботи учнівського врядування		
9	Організація роботи з батьками		
10	Вивчення ціннісних ставлень учнів		
11	Організація життєдіяльності учнівського колективу		
	Всього:		

Вивчення та оцінка результативності уроку			
1	Визначення цільових завдань уроку, відповідність типу уроку його меті		
2	Створення позитивної, творчої атмосфери на уроці.		
3	Створення умов для успішного сприйняття навчального матеріалу з врахуванням суб'єктивного досвіду учнів		
4	Формування самостійного здобуття знань учнями		
5	Диференційований та особистісно-зорієнтований підхід до учнів в процесі уроку		
6	Зворотній зв'язок між учителем і учнем, рівень співробітництва між ними		
7	Оцінювання учнів. Аргументація оцінок		
8	Розвиток в учнів навичок самоаналізу та самоконтролю.		
9	Оптимальність домашнього завдання: характер, обсяг, усвідомлення, диференційованість		
10	Формування на уроці ціннісного ставлення особистості до держави і суспільства, історичних, культурних і духовних надбань рідного краю, сім'ї, родини, людей, до себе, природи, праці та мистецтва		
11	Використання методів та прийомів на уроці, які спрямовані на розвиток пізнавальних процесів учнів.		
12	Залучення до роботи кожного учня класу		
13	Досягнення мети уроку		
		Всього:	
Стан контрольних-оціночних умінь вчителя			
1	Обумовленість порядку виставлення оцінок		
2	Об'єктивність оцінювання згідно з критеріями навчальної компетентності		
3	Здійснення поточного оцінювання		
4.1	Проведення контрольних		
4.2	Проведення практичних робіт		
4.3	Проведення лабораторних робіт		
5	Якість перевірки письмових робіт (вчителів української мови, математики, поч. навчання, іноземної мови)		
6.1	Здійснення оцінювання контрольних робіт		
6.2	Здійснення оцінювання практичних робіт		
6.3	Здійснення оцінювання лабораторних робіт		
7	Контроль за роботою учнів з щоденниками, зв'язок з батьками		
		Всього:	
Стан роботи вчителя з зошитами			
1	Система письмових робіт учнів (домашніх і класних)		
2	Зміст письмових робіт учнів, їх відповідність вимогам програм		
3	Наявність диференційного, індивідуального підходу до робіт учнів		

4	Дотримання нормативних вимог до оцінки письмових робіт		
5	Система роботи над помилками, її результативність		
6	Популяризація вчителем кращих зошитів		
	Всього:		
Стан умінь ведення класних журналів			
1	Відповідність кількості уроків навчальному плану		
2	Фактичне відображення змісту навчальної програми в журналі		
3	Поділ матеріалу на тематичні блоки		
4	Відомості про виконання контрольних, практичних, лабораторних робіт тощо.		
5	Диференціація домашнього завдання, повнота записів		
6	Своєчасність записів у журналах		
	Всього:		
Стан умінь ведення календарних навчальних планів			
1	Встановлення ступеня відповідності вивченого матеріалу навчальному плану і навчальній програмі		
2	Урахування методичних рекомендацій з предмета РОППО, МОН України		
3	Оптимізація навчального матеріалу		
4	Раціональний поділ матеріалу на тематичні блоки		
5	Орієнтація на індивідуальні особливості класу, окремих учнів		
6	Планування систематичного повторення пройденого матеріалу		
7	Поєднання теоретичного і практичного аспектів у навчанні предмету		
	Всього:		
Стан умінь ведення поурочних планів			
1	Змістовна орієнтація поурочних планів		
2	Уміння педагогічно-доцільної постановки триединої мети та завдань уроку		
3	Уміння вибору типу та структури уроку		
4	Передбачення можливих утруднень учнів		
5	Відбір необхідного демонстраційного матеріалу для реалізації поставленої мети		
6	Планування системи самостійних і домашніх завдань		
7	Планування роботи на уроці з урахуванням особистісно-орієнтованого підходу		
8	Вибір форм, методів і засобів роботи на уроці з урахуванням диференційного підходу		
	Всього:		
Стан роботи з підвищення професійної майстерності			
1	Упровадження у власній діяльності рекомендацій МО		
2	Участь навчально-методичних заходів		

3	Організація діяльності із розв'язання індивідуальної науково-методичної проблемної теми		
4	Участь у дослідницько-експериментальній діяльності		
5	Впровадження сучасних педагогічних технологій		
6	Впровадження сучасних інноваційних технологій		
	Всього:		

ІНТЕРПРИТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ МОНІТОРИНГУ

Компетенції	Початковий рівень	Середній рівень	Достатній рівень	Оптимальний
Психолого-педагогічна компетенція вчителів	1-7 балів	8-14 балів	15-21 балів	22-28 балів
	Вчитель лише в теорії володіє психофізіологічними та віковими особливостями учнів, не застосовує їх на практиці	Вчитель поодиноким використовує індивідуальний підхід до учнів	Вчитель обізнаний з новинами педагогічними технологіями,	Вчитель повністю володіє та застосовує на практиці знання психофізіологічних та вікових особливостей учнів; застосовує компетентнісно-орієнтований підхід.
Технологічна компетенція вчителів	1-4	5-8	9-13	14-16
	Вчитель не володіє технічними засобами навчання	Вчитель епізодично використовує технічні засоби на уроках та позакласних заходах	Вчитель використовує технічні засоби на уроці та позакласних заходах	Вчитель використовує технічні засоби, що несуть інформаційну цінність, а й були джерелами проблемно-дослідницького навчання.
Стан діяльності вчителя з позакласної роботи	1-5	6-10	11-15	16-20
	Вчитель не актуалізує позакласну діяльність учнів з предмету; не враховує особистісні характеристики у виховній діяльності.	Вчитель робить спроби врахувати особистісні характеристики учнів. Позакласна робота з предмету носить епізодичний характер	Учитель враховує особистісні характеристики учнів, що сприяє результативності з позакласної діяльності предмету	Учитель спирається на особистий досвід учнів, враховує прагнення їх до самовираження позакласної роботи. Є високі результати з позакласної діяльності предмету
Стан роботи з виховання учнів	1-11	12-22	23-33	34-44
	Вчитель при проведенні виховних заходів користується готовими конспектами, не враховуючи особистісних якостей учнів	Вчитель робить спроби спланувати виховні заходи на основі вікових та індивідуальних особливостей учнів	Вчитель враховує вікові та індивідуальні особливості учнів при плануванні та організації виховних заходів Вчитель	Вчитель враховує вікові та індивідуальні особливості учнів при плануванні та організації виховних заходів чим сприяє особистісному розвитку особистості; вміло організовує роботу з батьками

Вивчення та оцінка результативності уроку	1-13	14-26	27-29	40-52
	Завдання висуває вчитель без індивідуально – диференційного врахування; емоційний стан учнів пригнічений	Вчитель завдання не диференціює Емоційний стан учнів не врівноважений	Домінує особистісно орієнтований тип стосунків, що забезпечує високий рівень пізнавальної діяльності; учні почуваються комфортно на заняттях	Вчитель реалізує особистісно орієнтований тип стосунків чим забезпечує роботу з кожним учнем зокрема
Стан контрольно-оціночних умінь вчителя	1-11	12-22	23-33	34-44
	Контроль за засвоєння навчального матеріалу не проводиться	Вчитель здійснює формальний контроль за засвоєння навчального матеріалу не проводиться	Вчитель здійснює технологізований контроль за засвоєнням навчальної інформації	Вчитель здійснює технологізований контроль за засвоєнням знань за допомогою диференційного підходу (використання творчих робіт)
Стан роботи вчителя з зошитами	1-6	7-12	13-18	19-24
	Не дотримується орфографічний режим в зошитах; не має системності письмових робіт	Частково дотримується орфографічний режим в зошитах	Дотримуються орфографічний режим в зошитах; частково прослідковується в зошитах індивідуальний підхід	Повністю дотримуються орфографічний режим в зошитах; вчитель популяризує кращі учнівські зошити; прослідковується в зошитах індивідуальний підхід
Стан умінь ведення класних журналів	1-6	7-12	13-18	19-24
	Не дотримується вимог щодо ведення класного журналу	Частково дотримується вимог щодо ведення класного журналу	Дотримується вимог щодо ведення класного журналу, домашні завдання не диференційовані	Повністю дотримується вимог щодо ведення класного журналу; диференціація домашнього завдання
Стан умінь ведення календарних навчальних планів	1-7	8-14	15-21	22-28
	Вчитель здійснює хаотичне планування з предмету	Навчальні плани відповідають навчальній програмі	Вчитель здійснює планування з урахуванням індивідуальних особливостей учнів	Вчитель здійснює раціональний поділ матеріалу на тематичні блоки з урахуванням індивідуальних особливостей учнів; поєднує теоретичне та практичне у викладанні предмету
Стан умінь ведення поурочних планів	1-8	9-16	17-24	25-32
	Форми навчання учнів на уроці формальні; Диференціація та індивідуалізація навчання не здійснюється	Вчитель в окремих випадках здійснює диференційний підхід до учнів	Здійснюється оптимальний вибір форм навчання – парна, групова, індивідуальна; диференціація здійснюється на рівні	Оптимально поєднані форми навчання; учитель виступає як консультант, порадник

			навчальних можливостей	
Стан роботи по підвищенню професійної майстерності	1-6	7-12	13-18	19-24
	Вчитель пасивно відвідує навчально- методичні заходи	Вчитель частково реалізує власну науково- методичну проблемну тему	Вчитель здійснює дослідницько- експериментальній діяльності	Вчитель впроваджує сучасні педагогічні технології; здійснює дослідницько- експериментальній діяльність, впроваджує повністю реалізує власну науково- методичну проблемну тему